

การพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิด
อย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2
เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์

Developing Moral Discipline and Systematic Thinking Process by Using Integrated Activities
for Students on Nursing Care of Person with Health Problem Nursing II Course : Nursing Care of
Person with Cell Abnormality

พริยากร คล้ายเพชร *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบถึงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น 2) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 3) เพื่อให้ได้แผนการพยาบาลที่ครอบคลุมองค์รวมตามสภาพจริงของผู้ป่วย วิธีการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 จำนวน 55 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอน เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญผิดปกติของเซลล์ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสภาพผู้ป่วยรายบุคคล (Assessment tool) 2) แบบบันทึกการถอดบทเรียน (After action review : AAR) 3) แบบบันทึกการสังเกตของผู้สอนในการเรียน 4) แบบประเมินรายงานการวางแผนการพยาบาล (Nursing Care Plan) ใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และ แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎี วิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนได้รับความรู้จากการเรียนตามสภาพจริงเกี่ยวกับ พยาธิสภาพของผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของเซลล์ อาการ อาการแสดง การพยาบาลผู้ป่วยที่ได้รับรังสีรักษา การได้รับยาเคมีบำบัด ผลข้างเคียงจากการรักษา สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีกับกรณีศึกษาได้ชัดเจน เรียนรู้การเผชิญปัญหาของผู้ป่วย การปรับตัว การดำเนินชีวิต ข้อคิดที่ใช้ในการดำรงชีวิต ความอดทน มีการดูแลตนเองที่แตกต่างกันของผู้ป่วยแต่ละราย ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัว เช่น สถานภาพทางสังคม การดูแลจากครอบครัว ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแง่คิดในการดำเนินชีวิต การได้สนทนากับผู้ป่วยทำให้ได้ทราบถึงความรู้สึกจริง ได้ฝึกกระบวนการคิดโดยการฟังอย่างตั้งใจ บรรยากาศในการเรียนที่ดีก็ผู้ป่วยมีส่วนกระตุ้นการเรียนรู้ได้ดีกว่า เนื่องจากได้ศึกษาข้อมูลจริง ๆ ทำให้ไม่น่าเบื่อ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ

การได้ฟังประสบการณ์จริงจากผู้ป่วยทำให้เกิดความอยากเรียนรู้มากขึ้น การเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อยทำให้กล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น ไม่เครียดสามารถแสดงความคิดเห็นได้หลากหลาย หากมีข้อสงสัยสามารถซักถามและอภิปรายในกลุ่มได้ดี ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมมาก

* พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

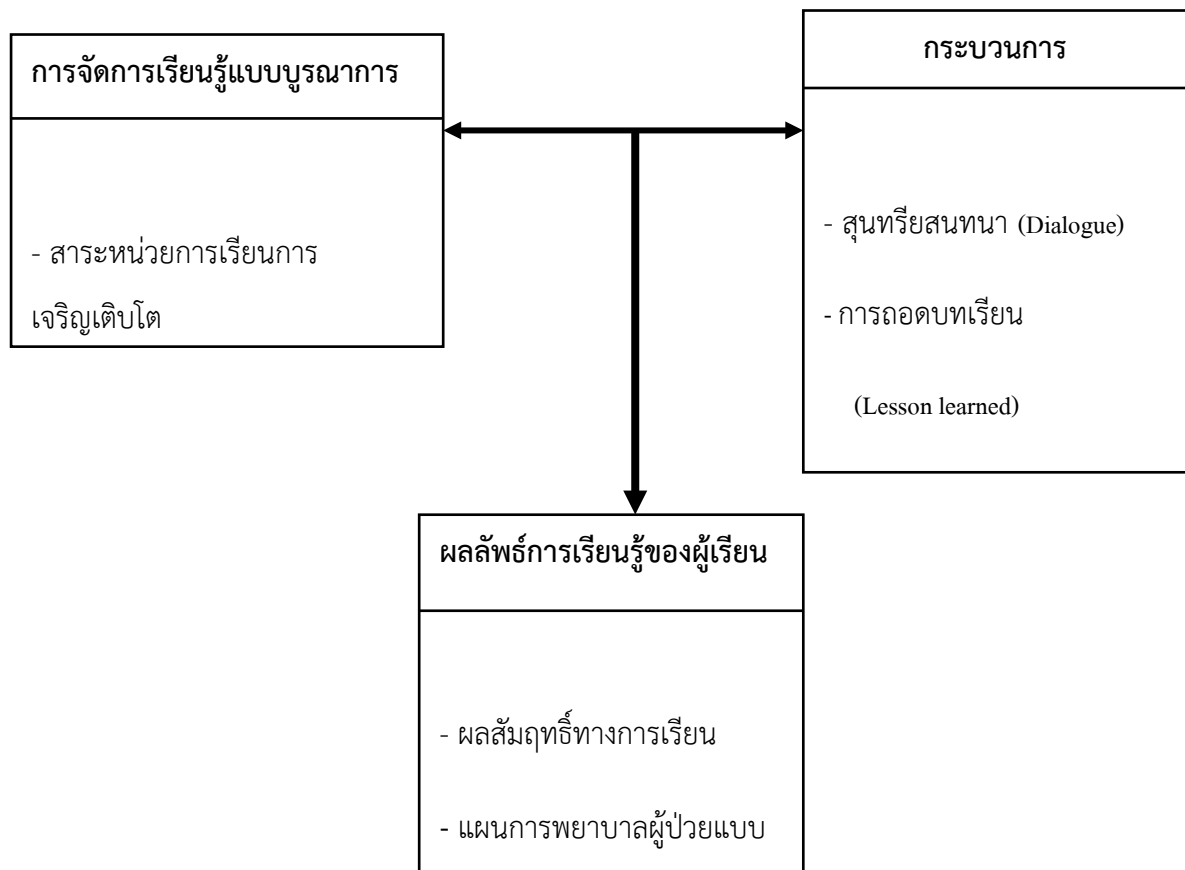
ความเป็นมาและ
ความสำคัญของ

ปัญหา

เนื่องด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในกระบวนการเรียนรู้ทุกรายวิชาเพื่อให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ เก่ง ดี มีความสุข และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้กำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพ และมาตรฐานบัณฑิตที่พึงมีเมื่อสำเร็จการศึกษาอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะทางเชาว์ปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์และการสื่อสาร ส่งผลให้สถาบันการศึกษามีการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร วิธีการสอน เพื่อพัฒนาการคิด และแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าว วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ได้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการในรายวิชาชีพ ที่มีการนำเนื้อหาสาระวิชาที่สอดคล้องมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บัณฑิตมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม มีทักษะการคิด และแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งสามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการพยาบาลผู้ป่วย การพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ เป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยศึกษาผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของเซลล์ซึ่งส่วนใหญ่คือผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด หรือให้ยาเคมีบำบัด หรือรังสีรักษา เมื่อนักศึกษาได้ประเมินสภาพผู้ป่วย โดยการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การเก็บข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าว ต้องอาศัยการสังเกต การเชื่อมโยง การฟังจับประเด็น และการฟังอย่างตั้งใจ บนพื้นฐานของความเข้าใจมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการใช้สุนทรียสนทนา และผลจากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนักศึกษาจะนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ซึ่งปัญหาที่เป็นจริงตรงกับสภาพผู้ป่วย และวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นนำไปสู่กิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพผู้ป่วยแต่ละราย และประเมินผลปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หากปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้สำเร็จ สามารถย้อนกลับวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุอีกครั้ง ในกระบวนการของกิจกรรมการพยาบาลนั้นนักศึกษาต้องให้การดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม ไม่ใช่เฉพาะทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่ต้องครอบคลุมถึงคุณธรรมจริยธรรมที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมการพยาบาล โดยเฉพาะกรณีผู้ป่วยที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นผู้ที่อยู่ในภาวะเจ็บป่วยที่คุกคามต่อชีวิต เกิดปัญหาด้านจิตสังคม ดังนั้น จึงมีความต้องการการดูแลในด้านจิตใจ อารมณ์ มากขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ ในรายวิชาการพยาบาลจึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการคิดอย่างเป็นระบบในวิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการคิดอย่างเป็นระบบ ในวิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่องการพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโต ผิดปกติของเซลล์ ได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ มกราพันธุ์ จุฑะรสก (2552) นำไปสอนนักศึกษาหลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โดยคำนึงถึงบริบทของวิทยาลัย ผู้เรียนได้ผ่านการ เตรียมความพร้อมด้านกระบวนการคิดเป็นระบบ และการใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคล ทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

2. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2

3. เพื่อให้ได้แผนการพยาบาลที่ครอบคลุมองค์รวมและตามสภาพจริง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ ซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ 10 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาการพัฒนานักศึกษาด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ผิดปกติของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

1. กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น จำนวน 55 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบประเมินสภาพผู้ป่วยรายบุคคล (Assessment tool)
2. แบบบันทึกการถอดบทเรียน (After action review : AAR)
3. แบบบันทึกการสังเกตของผู้สอนในการเรียน
4. แบบประเมินรายงานการวางแผนการพยาบาล (Nursing Care Plan)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 10 จำนวน 55 คน แบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 6-7 คน

ขั้นที่ 1 บรรยาย Concept การพยาบาลผู้ป่วยที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ (เวลา 3 ชม.)

ขั้นที่ 2 นำนักศึกษาศึกษา Case ที่ตีผู้ป่วย จำนวน 8 ตี โดยแต่ละกลุ่ม แบ่งนักศึกษา ออกเป็น 3-4 คน ศึกษาผู้ป่วย 1 ราย (เวลา 3 ชม.)

ขั้นที่ 3 นักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยกับอาจารย์ประจำกลุ่ม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต ตรวจร่างกาย มานำเสนอในกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะวิเคราะห์ Case โดยวิธีการใช้ Mind mapping เขียนแผนการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวมตามสภาพจริง และถอดบทเรียนในการเข้ากลุ่ม และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น (เวลา 3 ชม.)

ขั้นที่ 4 เลือก Case กลุ่มละ 1 case เพื่อนำเสนอในชั้นเรียน และสมาชิกในห้องเรียนร่วมกัน อภิปรายและแสดงความคิดเห็น จากนั้นถอดบทเรียนที่ได้จากการนำเสนอ Case (เวลา 3 ชม.)

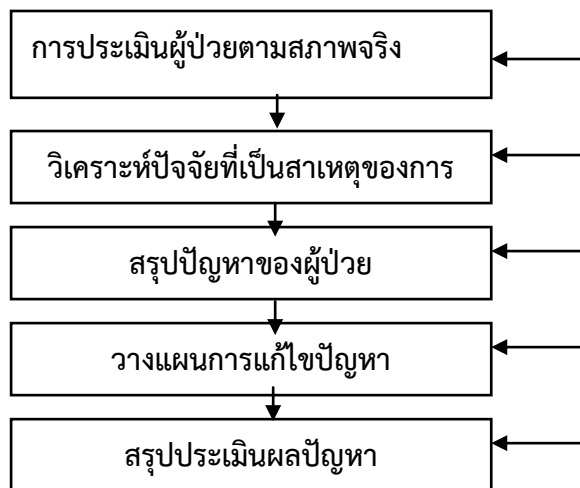
แผนการจัดการเรียนการสอน วิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2: หน่วยการเรียน การพยาบาลองค์รวมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพสำหรับบุคคล วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์

ขั้นที่	กิจกรรม/สถานที่	วิธีการ	อาจารย์
ขั้นที่ 1	- ปฐมนิเทศ - บรรยายสาระของหน่วยการเรียน	- บรรยาย	- อ.พิริยากร - อ.รุ่งทิพย์
ขั้นที่ 2	- แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 8 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน - ศึกษา case ที่ตีผู้ป่วย (น.ศ. 3-4 คน /1ราย) กลุ่มที่ 1 ตึกเคมีบำบัดเด็ก กลุ่มที่ 2 ตึกเคมีบำบัดเด็ก กลุ่มที่ 3 ตึกเคมีบำบัดผู้ใหญ่ กลุ่มที่ 4 ตึกเคมีบำบัดผู้ใหญ่ กลุ่มที่ 5 ตึกอายุรกรรมชาย 3 กลุ่มที่ 6 ตึกศัลยกรรมชาย 1 กลุ่มที่ 7 ตึกศัลยกรรมหญิง 1 กลุ่มที่ 8 ตึกนรีเวช	- เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ - ใช้สุนทรียสนทนา(Dialogue) กับผู้ป่วย - ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ	อ.พรรณิภา อ.สุรัสวดี อ.พิริยากร อ.รุ่งทิพย์ อ.วัชรวิ/อ.ณรงค์ อ.วชิรศักดิ์ อ.ศักดิ์ขรินทร์ อ.จรรยา

แผนการจัดการเรียนการสอนวิชา การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2: หน่วยการเรียน การพยาบาลองค์รวมในการแก้ไขปัญหาสุขภาพสำหรับบุคคล วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ที่มีการเจริญเติบโตผิดปกติของเซลล์ (ต่อ)

ขั้นที่	กิจกรรม/สถานที่	วิธีการ	อาจารย์
ขั้นที่ 3	- เข้ากลุ่มย่อยกับอาจารย์ประจำกลุ่ม 8 กลุ่ม โดยผลงานของกลุ่ม	- ใช้กระบวนการสุนทรียสนทนาในกลุ่ม	อ.พรรณิภา อ.สุรัสวดี

	1. วิเคราะห์ case โดยเขียน mind mapping 2. ได้แผนการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวมตามสภาพจริง 3. สรุป AAR ของกลุ่ม	- ทำ After Action Review (AAR) - ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ - วางแผนการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวมตามสภาพจริง	อ.พิริยากร อ.วัชรวิ/อ.ณรงค์ อ.รุ่งทิพย์ อ.วชิรศักดิ์ อ.ศักดิ์ขรินทร์ อ.จรรยา
ขั้นที่ 4	- นำเสนอ case ในชั้นเรียนกลุ่มละ 1 case (case ที่น่าสนใจ) - ใช้เวลากลุ่มละ 15 นาที - นักศึกษาฟังและจดบันทึกสาระที่สำคัญของ case - ใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบในการวิเคราะห์ case แต่ละ case ที่นำเสนอ	- นำเสนอ case - สรุป case - สรุป mind mapping / concept mapping	

แผนภูมิที่ 2 วงจรกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการพยาบาล (N = 55 คน)

ด้าน	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 60 ขึ้นไป	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ (คน)	ร้อยละผู้สอบผ่านเกณฑ์
------	-----------	----------------------------	---------------------------	-----------------------

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	20	12	45	81.82
แผนการพยาบาลแบบองค์รวม	65	39	55	100

2. ผลจากการถอดบทเรียน

2.1 ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรก

คุณธรรมจริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบในรายวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 เรื่อง การพยาบาลบุคคลทุกช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตของเซลล์ผิดปกติ ผู้เรียนได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ความรู้เกี่ยวกับพยาธิสภาพของโรคมะเร็ง อาการและอาการแสดงของโรค ที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม มากกว่าการเรียนในห้องเรียน เช่น อาการอาการแสดงของผู้ป่วย Lymphoma , CA Nasopharyngeal , CA stomach , CA Colon , Acute lymphoblastic leukemia เป็นต้น ซึ่งรวมถึงการได้เรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งด้วยการให้ยาเคมีบำบัด (Chemotherapy) การใช้รังสีรักษา (Radiation therapy) ผลข้างเคียงจากการให้การรักษาทั้งสองประเภท เช่น การให้ยาเคมีบำบัด จะทำให้เกิดภาวะหลอดเลือดดำอักเสบ (Phlebitis) จะมองเห็นเส้นเลือดดำ (Superficial vein) มีลักษณะเป็นสีคล้ำ หรือแดง บริเวณที่ฉีดยาเคมี อาการผมร่วง มีแผลในเยื่อช่องปาก อาการคลื่นไส้ อาเจียน รับประทานอาหารได้น้อย ทำให้น้ำหนักลดผอมลง เป็นต้น และผลจากการฉายรังสี ทำให้เกิดความผิดปกติในส่วนที่ได้รับรังสี เช่น ผิวหนังมีสีคล้ำ มีการขีดเส้นกำหนดบริเวณที่ฉายรังสี และการเกิดผลเฉพาะที่ เช่น การฉายรังสีบริเวณลำคอ ทำให้ต่อมน้ำลายถูกทำลาย ผู้ป่วยจะมีอาการปากแห้ง น้ำลายน้อย ทำให้รับประทานอาหารและกลืนอาหารลำบาก ต้องรับประทานอาหารเหลว หรือมีน้ำเป็นส่วนประกอบ และต้องจิบน้ำบ่อย ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้ป่วยจะต้องมีการเตรียมตัวก่อนที่จะเข้ารับการรักษา เพื่อไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนในขณะที่รับการรักษา และในขณะที่รับการรักษา มักจะเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้น ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งดังนั้นผู้ป่วยต้องมีการปฏิบัติตัวเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ปัญหาลดลง หรือหมดไป

2) ได้เรียนรู้การปรับตัวของผู้ป่วยที่เป็นมะเร็ง เนื่องจากการเจ็บป่วยด้วยมะเร็งเป็นภาวะที่คุกคามต่อชีวิตของผู้ป่วยเป็นอย่างมากเนื่องจากหลายโรคไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ หรือมีระยะปลอดโรคที่ไม่แน่นอน ทำให้ผู้ป่วยต้องเผชิญกับความเครียดหลายอย่าง ดังนั้นผู้เรียนจึงได้ศึกษาถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยแต่ละคนที่มีวิธีการเผชิญกับโรคหรือความรู้สึกที่ไม่แน่นอนที่ไม่เหมือนกัน มีแนวคิดมุมมองไม่เหมือนกัน บางคนมีกำลังใจในการต่อสู้กับโรคเนื่องจากสภาพร่างกายในปัจจุบันยังแข็งแรง บางรายปรับตัวและปลงกับภาวะเจ็บป่วยและยอมรับกับความตาย บางรายมีข้อคิดที่ใช้ต่อสู้กับความเจ็บป่วย การแสดงออกถึงความอดทน ต่อสู้ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นกับปัจจัยและบริบทของผู้ป่วยแต่ละราย

3) เรียนรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกด้านจิตใจของผู้ป่วย จากการสัมภาษณ์และการสังเกตของผู้เรียนต่อตัวผู้ป่วย พบว่าเมื่อพูดถึงภาวะเจ็บป่วย ผู้ป่วยบางรายยังไม่สามารถปรับตัวได้ และอาจไม่

ยอมรับกับการเจ็บป่วยของตนเอง ผู้เรียนก็จะสามารถสังเกตได้ถึง สีหน้าที่เสียใจ แวดตาที่เศร้า บางครั้ง น้ำตาคลอตา บางรายถึงแม้ว่าจะป่วยแต่ยังต้องทำงาน เป็นหัวหน้าครอบครัวเนื่องจากแยกทางกับสามี ต้องส่งเสียลูกที่กำลังเรียน บางครั้งต้องขายข้าวเพื่อนำเงินมารักษาตนเองเมื่อผู้เรียนจับความรู้สึกที่เกิดขึ้น หรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้ ผู้เรียนจะเว้นระยะการสนทนา เพื่อให้เกิดช่องว่างในการคิด วิเคราะห์ ทบทวน ในความรู้สึกของตนเองและผู้ป่วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดความรู้สึกเข้าใจ เห็นใจ (Empathy) ต่อสภาพความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเป็นอย่างมาก

4) **ได้เรียนรู้วิธีการดูแลตนเองของผู้ป่วยแต่ละราย** ผู้ป่วยเมื่อเกิดภาวะเจ็บป่วยขึ้นย่อมมีวิธีการแสวงหาแนวทางในการดูแลตนเองที่แตกต่างกันไปทั้งที่เป็น โรคมะเร็งเช่นเดียวกัน การดูแลตนเอง เกิดจากความตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเอง แม้ว่าผู้ป่วยจะมีอายุมากเป็นผู้สูงอายุแต่ก็พยายามที่จะดูแลตนเองและปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ หรือในกรณีที่เป็นผู้ปกครองที่ต้องดูแลบุตรที่เป็นมะเร็งก็จะพยายามดูแลบุตรอย่างดีที่สุด ไม่ทอดทิ้ง

5) **ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม** ทำให้เห็นช่องว่างในการเก็บรวบรวม ข้อมูลหลายประการ ที่จะนำมาใช้ในการวางแผนการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยอย่างครอบคลุม มีประเด็น บางอย่างที่คุณเรียนยังทำได้ไม่ครอบคลุม เช่น การตรวจร่างกาย ความรู้สึกการรับรู้ความคาดหวังต่อการ รักษาของผู้ป่วยเพราะในบางครั้งผู้เรียน ไม่กล้าที่จะสอบถามความรู้สึกในด้านนี้มาก เนื่องจากกลัวว่าจะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกไม่ดีในการตอบคำถามเกี่ยวกับการเจ็บป่วย

6) **ได้ฝึกการสนทนากับผู้ป่วย โดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา** ฝึกการสัมผัส การ สังเกต เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้เรียนจะต้องฝึกการฟัง ฟังอย่างตั้งใจ และจับประเด็นในสิ่งที่ผู้ พูดพูด เพื่อนำมาคิดใคร่ครวญในสิ่งที่เขาพูด และมีเป้าหมายในการสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ผู้เรียนสามารถทำได้ในระดับดี แต่ในบางประเด็นอาจต้องใช้การสังเกตมากขึ้น

7) **ได้ฝึกการใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ** เนื่องจากการวางแผนการพยาบาลของ ผู้ป่วยแต่ละรายจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากข้อมูลของผู้ป่วยก็มีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะเจ็บป่วยด้วย โรคมะเร็งก็ตาม ดังนั้น ผู้เรียนต้องมีการนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้ มาวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยย่อย ที่ มีความสัมพันธ์กัน เพื่อนำไปสู่การสรุปปัญหา และนำไปสู่การวางแผนการพยาบาลที่มีความเหมาะสม กับบริบท ฐานะ และศักยภาพ ของแต่ละบุคคลนั้น ๆ

3. บรรยายาการการเรียนรู้

3.1 บรรยายาการเรียนรู้ที่ฝึกผู้ป่วย

เป็นบรรยายาการที่ดีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ในการเรียน ได้เห็น สถานการณ์จริงและสภาพผู้ป่วยจริง ได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นจริง รู้สึกสนุก และเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งการได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ป่วย และญาติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ในการที่ สัมภาษณ์ พุดคุย และให้การช่วยเหลือในบางอย่างที่สามารถทำได้ เช่น การวัดสัญญาณชีพ การเช็ดตัวให้ ผู้ป่วย จึงเกิดความสนิทสนมในเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลให้รวบรวมข้อมูลได้มากขึ้น และมีความเป็นจริง

ซึ่งการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงนั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า สถานการณ์ที่อยู่ในห้อง หรือสถานการณ์จำลอง ที่ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความเป็นจริงได้ ทั้งหมด รวมทั้งความรู้ลึกทางด้านจิตใจของผู้ป่วยด้วย

แหล่งประโยชน์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีเพิ่มขึ้น คือ การได้รับความช่วยเหลือ จากพยาบาลประจำตึกที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วย หากพยาบาลมีการให้คำแนะนำในการดูแล ผู้ป่วยแต่ละโรค ย่อมจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพมากขึ้น

3.2 การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

การเรียนในกลุ่มย่อย ทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีเพิ่มขึ้น เนื่องจาก สมาชิกมีจำนวน น้อย ไม่เกิน 7-8 คน / กลุ่ม ทำให้เกิดความเป็นกันเองระหว่างสมาชิกกลุ่ม และอาจารย์ประจำกลุ่ม ไม่ เครียด กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และกล้าซักถามเมื่อเกิดความสงสัย จึงเอื้อให้เกิดความรู้ลึกถอยการเรียนรู้ มีการคิดวิเคราะห์ ในประเด็นของกลุ่มมากขึ้น

การบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ได้บรรลุตามเป้าหมาย

เนื่องจากผู้เรียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เรียนรู้ความคิดของผู้ป่วยตามสภาพจริง ได้ ศึกษาผู้ป่วยที่มีการเจ็บป่วยจริง และสามารถนำมาเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่เรียนในห้องเรียนได้ และนอกจากนี้ จากการเข้าอภิปรายกลุ่มย่อยกับสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม และมีการฟังการนำเสนอในชั้นเรียนกลุ่มใหญ่ ทำให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผู้ป่วยที่หลากหลายโรค และการพยาบาลต่าง ๆ

2. ได้เรียนรู้มากกว่าเป้าหมาย

โดยผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้เฉพาะโรคของผู้ป่วยเท่านั้นแต่ยังได้เรียนรู้และเข้าใจคนคนหนึ่งที่มี ภาวะเจ็บป่วยด้วยโรคที่คุกคามต่อชีวิต เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้ป่วย ได้รู้แง่คิดในการดำเนินชีวิตของ ผู้ป่วย ได้ความรู้เพิ่มเติมจากพยาบาลประจำตึกผู้ป่วย ทำให้รู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ให้ตนเองมีความรู้ มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ นำความรู้มาใช้ประโยชน์กับตัวผู้ป่วย รวมทั้งได้ฝึกการคิดตลอดเวลา

จุดเด่นหรือข้อจำกัดในการเรียนรู้กระบวนการ

จุดเด่น เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และเข้าใจในสภาพ ความเป็นจริงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สามารถสัมผัส และมองเห็นภาพได้จริง สามารถเชื่อมโยง ข้อมูลต่าง ๆ ไปถึงบริบทที่บ้านของผู้ป่วยได้ และในการเรียนกระบวนการกลุ่ม โดยใช้กระบวนการ สุนทรียสนทนา ทำให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ โดยไม่ถูกจำกัดความคิดเห็น และจำนวนอาจารย์ต่อผู้เรียนมี สัดส่วนที่เหมาะสม ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง สามารถเรียนรู้ได้ง่ายกว่าการเรียนกลุ่มใหญ่

ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย

พบว่า ผู้เรียนมีความตระหนักในการวางแผนการพยาบาลที่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม ที่มีต่อ ผู้ป่วย ทุกราย โดยจำแนกออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1) **ด้านร่างกาย** ผู้เรียนตระหนักในการทำกิจกรรมการพยาบาลต่าง ๆ ต่อผู้ป่วยต้องปฏิบัติด้วยความนุ่มนวล มีเป้าหมายเพื่อช่วยบรรเทาอาการที่ไม่สุขสบาย หรือให้หายจากการเจ็บป่วย ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดตามมา ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ มีการให้คำแนะนำ ในการป้องกันโรค และการฟื้นฟูสภาพ

2) **ด้านจิตใจ** ควรปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยความเป็นกันเอง เรียกชื่อให้ถูก ใช้คำแทนตัวผู้ป่วยอย่างเหมาะสม เช่น ตา ยาย ลุง ป้า น้า เป็นต้น เอาใจเขามาใส่ใจเรา สนใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย ไม่นิ่งดูดาย ให้กำลังใจ ปลอบใจ รับฟังผู้ป่วยด้วยความเต็มใจ ไม่แสดงสีหน้าท่าทางที่เบื่อบ่นหน่าย แสดงท่าทีห่วงใยด้วยความจริงใจ เช่น การสอบถามอาการเจ็บป่วย การพูดคุยกับผู้ป่วยด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีการสัมผัสตัวผู้ป่วย แสดงถึงความไม่รังเกียจ ทำให้ผู้ป่วยอบอุ่นคลายความวิตกกังวล ให้เกียรติทุกครั้งในการทำหัตถการ เช่น การเปิดเผยร่างกายผู้ป่วย การอธิบายและให้เหตุผลในการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง พึงกษัตริย์สิทธิของผู้ป่วย ในการได้รับข้อมูลต่าง ๆ การตัดสินใจในการรักษา และให้การดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ควรมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ อธิบาย ถึงสาเหตุปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ป่วย เนื่องจาก การวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยแต่ละรายจะมีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีการเจ็บป่วยด้วยโรคเดียวกันก็ตาม

2. การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการดูแลผู้ป่วย เพื่อให้เกิดการพยาบาลครบองค์รวม เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ปฏิบัติต่อมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะเจ็บป่วยจะมีความสำคัญกับการวางแผนการพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนจะต้องสร้างเสริมด้านคุณธรรม และจริยธรรมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร. มกราพันธุ์ จุฑะรสก รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ ดร.มารุต พัฒนาผล และรศ.ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ ที่ให้ปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ สำหรับผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณอาจารย์ในกลุ่มวิชาการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล รวมทั้งนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศา

สตรบัณฑิต รุ่นที่ 10 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในกระบวนการจัดการเรียนการสอนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

มกราพันธุ์ จุฑะรสก. (2551). การคิดอย่างเป็นระบบ: การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ธนาเพรส จำกัด.

_____ (2550). การคิดอย่างเป็นระบบ : การประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา. วารสารหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1 (1) กรกฎาคม – ธันวาคม : 73 – 81.

_____. (2550). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ใน เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม กับการคิดอย่างเป็นระบบ. มปท.

สถาบันพระบรมราชชนก, สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงสาธารณสุข. (2550). คู่มือการจัดการเรียนการสอน วิชาการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ. กลุ่มพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก.

ทิสนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุริยะ วงศ์กิ่งคาเทพ . (2550). แนวคิดของการสอนแนวบูรณาการ ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับประเทศ ประจำปี 2550 สถาบันพระบรมราชชนก: งานประจำสำนักงานวิจัย. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : ออนพรีนซ์ออฟ.

นีออน พิณประดิษฐ์. (2542). **จริยธรรม: ทฤษฎีและการพัฒนา**. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัญชลี สารรัตน์. (2542). บทความทางวิชาการการศึกษาแบบบูรณาการ. **วารสารส่งเสริมประสิทธิภาพการ
เรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8** (3 กย. – ธค.)

ประภาศรี พรหมประกาย.(มปป). **ภูมิคุ้มกันบัณฑิตไทยในโลกไร้พรมแดน : การสอดแทรกคุณธรรม
จริยธรรมในการเรียนการสอน**. มปป.

ไพโรจน์ วิฑูรพณิชย์ จินตนา อุปคิสสกุล และญาดาพนิต พิณกุล. (มปป). **ภูมิคุ้มกันบัณฑิตไทยในโลกไร้
พรมแดน :การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาต่างๆ**. มปป.

วิศิษฐ์ วังวิญญู . (2547). **ปฐมบทของการสนทนาอย่างสร้างสรรค์**. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชน
เป็นสุข(สรส.). จดสารป็นความรู้สู่กระบวนการทัศน์ใหม่ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 กุมภาพันธ์-มีนาคม 2547
หน้า 21-23. สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

Bohm, D. (1996). **On Dialogue** edited by Lee Nichol, Routledge, London.